

Людмила Шелестова

Вчимося читати

Частина 2

Робочий зошит
для дітей 6–7 років

Схвалено для використання у дошкільних навчальних закладах
(лист Інституту інноваційних технологій і змісту освіти
МОН України від 18.03.2015 № 14.1/12-Г-113)

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

Завдання з використанням олівця або ручки

Завдання, що передбачають відтворення прочитаного

Завдання з використанням ножиць

Завдання, що передбачають поєднання різних видів робіт

Шелестова Л. В.

Ш42

Вчимся читати : робочий зошит для дітей 6—7 років : ч. 2 / Л. В. Шелестова. — Вид. переробл. і доповн. — Київ : Фенікс, 2020. — 276 с. : іл.
ISBN 978-966-136-675-5

Робочий зошит допомагає навчити дітей читати легко і без перенавантаження, водночас, сприяє загальному розвитку дитини: її інтелекту, мовлення, дрібної моторики, словникового запасу, уявлень про навколишній світ.

У запропонованому посібнику враховано вимоги Базового компонента дошкільної освіти в Україні щодо мовленнєвого розвитку та навчання елементів грамоти дошкільників. Він може використовуватися в організації навчально-пізнавальної діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах у формі занять з навчання грамоти чи індивідуальної роботи, а також гурткових занять для дітей, що виявляють ранній інтерес і здібності до читання. Також він буде доречний у здобутті освіти в практиці родинного виховання, гувернерства, у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах, які готують дітей до школи.

УДК 373.2.016:811.161.2(076)

ЗМІСТ

Я. Я ТА ІНШІ

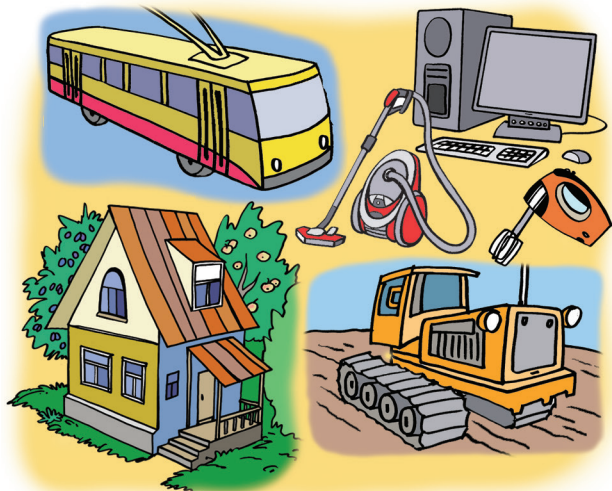
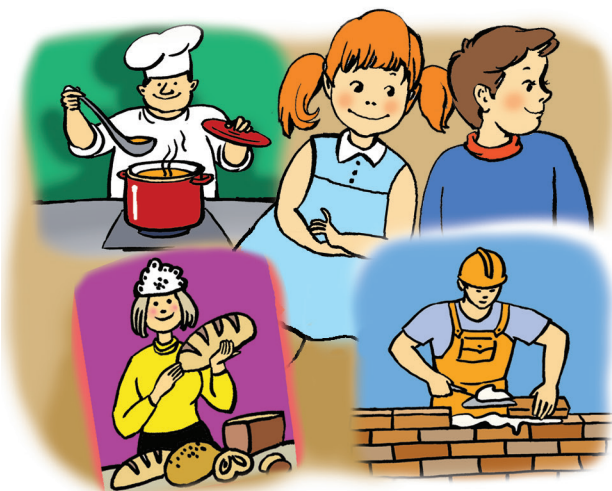
Мое тіло	8
Моя стать. Моя гігієна.....	14
Я загартовую себе. Види спорту.	
Спортивне знаряддя.....	20
Мої почуття	29
Моя родина. Я серед людей	36
Свято у моїй сім'ї.....	44
Професії людей	49

ЩО Я СПОЖИВАЮ

Овочі	55
Фрукти	61
Ягоди.....	67
Хлібобулочні вироби.....	73
М'ясні, рибні та молочні продукти....	79
Страви, приправи	87
Солодощі, напої.....	91

В ОСЕЛІ Й ПОЗА НЕЮ

Моя оселя. Меблі	97
Ванна кімната. Кухня	103
Техніка в побуті	109
Взуття. Одяг	115
Місто	121
Село.....	127
Транспорт.....	135

ГРА І МИСТЕЦТВО

Іграшки	139
Мистецтво навколо мене	145

ЧАС

Частини доби	151
Дні тижня	157
Місяці.....	163
Пори року.....	173

ПЛАНЕТА ЗЕМЛЯ

Земля у Всесвіті	177
Явища природи	183
Водойми.....	189
Суходіл	195
Повітря	201

РОСЛИНИ, ГРИБИ, ТВАРИНИ

Дерева. Кущі	207
Трави.....	215
Лікарські рослини	222
Гриби.....	228
Звірі	235
Риби	241
Комахи	249
Птахи	255
Свійські тварини	262
Інші тварини	268

Шановні батьки, дідусі та бабусі!

Шановні вихователі!

Перед вами – незвичайна книга. Це не буквар і не книжка для читання. Це практичний посібник (робочий зошит), за допомогою якого ви легко, без перевантаження навчите дитину читати. Водночас, виконуючи запропоновані в книзі ігрові завдання, ваш малюк буде всебічно розвиватися: розширюватимуться його знання про навколишній світ, розвиватиметься логічне мислення, удосконалюватимуться навички різних видів діяльності, малювання, ліплення, сенсо-моторні дії (при вирізанні, конструюванні тощо), збагачуватимуться словниковий запас та уявлення про навколишній світ. Ретельно продумана авторська методика надасть можливість малюкам засвоїти ази читання й отримати задоволення та насолоду від виконання різних завдань, доступних і цікавих для дошкільнят.

Навчання читання є однією зі складових мовленнєвого розвитку дошкільника. І хоч це не є обов'язковим згідно із Базовим компонентом дошкільної освіти в Україні (редакція 2012 р.), однак за бажання дітей та батьків уже в дошкільному віці діти можуть навчатися елементам грамоти, в т. ч. й читати. Згідно з вимогами часу та запитамі суспільства, вимоги до навчання читання дітей дошкільного віку зафіксовані також у чинних програмах з дошкільного виховання, таких як «Я у світі», «Дитина» та ін., які передбачають, що на кінець перебування у дитячому садочку дитина має ознайомитися з літерами алфавіту та отримати початкові вміння читати відкриті та закриті склади; одно-, дво та трискладові слова простої структури. Деякі програми також передбачають формування у дітей вміння читати речення з двох-трьох слів у діапазоні вивчених літер та розуміння змісту прочитаного.

У цій ситуації доречно шукати такі способи навчання читання дошкільнят, які, з одного боку, задовольнили би запити соціуму, з іншого – не зашкодили дитині. Саме спроба віднайти таку можливість і була зроблена автором. Авторські підходи, які доведено до рівня навчальної технології, змінюють звичні уявлення про те, як можна навчити дитину читати.

Згідно авторського задуму, навчання читання не є самоціллю, а виступає інструментом розвитку дитини дошкільного віку, що зафіксовано і в завданнях методики: з одного боку, поступове формування у дітей навички читання; з іншого – розвиток мислення, уяви, чуттєвої сфери, дрібної моторики, уявлень про навколишній світ, формування позитивної мотивації до процесу пізнання загалом. Особлива увага в авторській методиці приділяється вирішенню завдань мовленнєвого розвитку, окреслених у Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні (редакція 2012 р.). Зміст навчання спрямований на розвиток у дошкільнят культури мовлення, збагачення словникового запасу з різних освітніх ліній, розвиток граматичної правильності мовлення та зв'язного мовлення у процесі діалогу та складання розповідей на задану

тематику. Форми і мета взаємодії дітей і дорослого конкретизуються у змісті завдань та способах діяльності, які дорослий пропонує дітям.

Друга частина робочого зошита є продовженням першої, однак зміст завдань з навчання читання уже значно складніший. Якщо в першій частині дітям пропонувалися завдання, які допомагали їм освоїти навички читання складів та слів, то в другій частині завдання передбачають роботу зі складнішими мовленнєвими одиницями: словами, словосполученнями, реченнями та текстами. Отже, опрацювавши обидві книжки, дитина легко і без перенавантаження навчиться читати спочатку склади та слова (за першою частиною), а потім словосполучення, речення та тексти (за другою частиною книжки).

Особливої уваги в другій частині робочого зошита приділено змісту читання, який має значні розвивальні та виховні можливості. Зміст читання добирався не лише з метою опанування навичками читання, а й з метою збагачення уявлень дитини про навколишній світ, її соціально-морального та емоційного розвитку, ціннісного ставлення до світу, підвищенню мотивації до пізнання.

Пізнання дитиною світу передбачає ознайомлення із його основними складовими: природою, суспільством, людиною та культурою. Саме тому книжка складається із таких розділів: «Я, Я та інші», «Що я споживаю», «В оселі й поза нею», «Гра і мистецтво», «Час», «Планета Земля», «Рослини, гриби, тварини». Кожен розділ містить кілька тем, які є основою для навчання читання та для розмови з дітьми про різноманіття й багатство світу, в якому ми живемо. У процесі виконання завдань із другої частини зошита діти розширюють свої уявлення про:

- частини тіла та почуття людини; види спорту та способи загартування себе; правила поведінки з іншими людьми тощо;
- різноманітні овочі та фрукти, хлібобулочні вироби, страви та приправи тощо;
- предметний світ, який оточує людину;
- дерева та кущі, квіти та гриби, комахи та птахів тощо;

• пори року та місяці, види земної поверхні тощо.

Опрацюючи кожну із тем, дитина вчиться читати різні за складністю мовленнєві одиниці: спочатку – слова, потім переходить до читання словосполучень, потім – читає речення, насамкінець – невеличкі тексти-віршики. Відтак, завдання у кожній із запропонованих тем викладено у логічній послідовності: від опрацювання простіших мовленнєвих одиниць до – складніших. Діти виконують доступні та цікаві ігрові завдання, за допомогою яких непомітно для себе, без переобтяження оволодівають процесом читання. Таким чином, процес читання базується на стимуляції пізнавальної активності, рухові дитини від простого до складного, що робить його привабливим для дитини, усуває комплекс складності навчального завдання, страх і невпевненість у власних силах.

Ознайомлення з кожною темою супроводжується ілюстративним матеріалом, використання якого дає змогу паралельно апелювати до обох півкуль головного мозку, а отже, органічно поєднати логічне та асоціативно-образне мислення дитини у сприйнятті нового. Окрім того, робота з малюнками сприяє розширенню уявлень дітей про навколишній світ та збагаченню їхнього словникового запасу.

Ця частина зошита має на меті розвиток активного діалогічного і монологічного мовлення. На це орієнтовані завдання та проблемні запитання, відповідаючи на які, діти вчать формулювати і обґрунтовувати власні судження, оформляти їх у речення, невеликі висловлювання.

Зміст ігрових завдань є пропедевтичним стосовно навчання читання і письма у школі: у мовленнєвому матеріалі використовується зображення як великих, так і малих букв; вживаються різноманітні розділові знаки (крапка, кома, знак оклику, знак запитання), які діти вчать виділяти інтонаційно в усному мовленні; вживаються різноманітні самостійні і службові частини мови, пропонується для читання і окремі слова, а цілісні мовленнєві конструкції – словосполучення, речення, тексти. Речення і тексти можна використовувати для подальшої роботи зі словом: вирізняти у них ті слова, які називають явища або предмети, ознаки предметів, дію, число тощо.

Завдання у зошиті складають певну систему, яка базується на вікових особливостях дітей дошкільного віку. Зокрема враховано те, що їм складно довгий час зосереджуватися на одному виді діяльності, вони потребують їх постійної зміни. Тому в авторській методиці закладено **принцип максимальної різноманітності завдань**. Так, для засвоєння однієї теми дітям запропоновано п'ять – шість завдань з використанням різних видів діяльності, які дають змогу урізноманітнити процес навчання, щоразу дивувати й зацікавлювати дітей. Постійне

виконання ігрових завдань сприяє як формуванню навичок читання, так і різнобічному розвитку дитини, оскільки у авторській методиці навчання читання — не самоціль, а засіб інтелектуального і мовленнєвого розвитку, виховання стійкого інтересу до навчальної книги і читацької культури.

Провідним видом діяльності дошкільників є ігрова, тож процес навчання читання доречно вибудовувати переважно у формі гри. **Ігрова діяльність дає змогу** паралельно й природно задіювати в роботу обидві півкулі головного мозку й активізувати мимовільну пам'ять. Якщо не давати дитині установку на те, щоб вона вчилася читати, вона буде просто гратися, слухати, спостерігати, переживати певні ситуації, розв'язувати логічні завдання, непомітно як для себе і для дорослого отримувати навички читання.

На думку психологів, за умови включення мимовільної пам'яті інформація запам'ятовується набагато швидше й міцніше, ніж коли включено довільні процеси, керовані вольовими зусиллями. Дитину цікавить зміст та результат її діяльності. Вона прагне бути успішною. Тому зміщення акцентів із процесу читання на гру сприяє зняттю негативних емоційних переживань та напруження в разі невдачі, сприяє отриманню дитиною задоволення від виконаної роботи, а отже, формує позитивну мотивацію до навчання читання, до пізнавальної діяльності загалом.

Книга виконує подвійну функцію: робочого зошита для дітей з оволодіння процесом читання і посібника для дорослих з питань організації та методики навчання. Саме тому ті, хто працюють із дитиною — педагоги, батьки, дідуся чи бабусі, гувернери — можуть заощадити час і зменшити зусилля для підготовки занять з дитиною. Водночас, дорослий має можливість виявити власну творчість у способах подачі завдань та у використанні додаткових ігрових прийомів. Посібник адресований одночасно вихователям та батькам, завдяки чому забезпечується узгодженість їхніх дій, уникнення суперечностей і дотримання положень авторської методики.

Як працювати з книжкою

Спочатку ознайомтеся зі змістом книжки. Це допоможе вам скласти загальне уявлення про сутність ігрових завдань, види діяльності, послідовність виконання завдань.

Ознайомтеся з умовними позначками, які застосовуються на кожній сторінці книжки. Умовні позначки у вигляді символів позначають той вид діяльності, який пропонується у певному ігровому завданні. За умовними позначеннями дитина здатна сама визначити вид роботи, самостійно підготувати необхідний для його виконання матеріал. Це позитивно впливає на формування у дитини інтересу до навчальної книги, навичок навчальної діяльності.

Із кожним завданням ознайомтеся заздалегідь, щоб у вас був час підготувати необхідне обладнання (папір, ножиці, клей, олівець тощо). Якщо на заняття ви оберете кілька завдань, то, звичайно, підготуйте все необхідне для їх виконання.

Перш ніж приступити до виконання завдання, поговоріть із дитиною на ту тему, з якою ви в цей момент працюєте: про зовнішність людини і частин тіла, про одяг, рослини чи тварин тощо. Використайте пропоновані завдання та ілюстративний матеріал для ознайомлення дитини із навколишнім світом.

Формуйте дитині завдання у такий спосіб, як вони записані у книжці. Однак, якщо ви і ваша дитина (група дітей) любите пофантазувати, можете дещо змінити: розширити текст завдання, доповнити його іменами казкових героїв тощо. З метою посилення інтересу дитини до запропонованих тем, мотивації до подальшого виконання розвивальних завдань за ними, можна додатково провести з малюком відповідні спостереження, елементарні досліди у природному, предметному, соціальному довкіллі, читання художньої літератури про певні об'єкти і явища, зв'язки і залежності, обговорити отримані враження в бесідах тощо. Тобто, зробіть так, щоб завдання стало привабливішим саме для вашої дитини (групи дітей).

Виконуючи завдання, звертайте увагу на малюнки й просіть дитину назвати те, що на них зображено. Якщо вона відчуває труднощі, допоможіть їй і поясніть значення незрозумілих слів. Це закріпить її уявлення про навколишній світ, розширить словниковий запас.

Виконуйте завдання в певній послідовності, бо вони не є випадковим набором, а становлять чітку й логічно вибудовану систему. Перехід від читання слів до текстів здійснюється поступово за певним алгоритмом, який діє в межах завдань з однієї теми. В основі цього алгоритму закладено рух від простого до складного:

- Ознайомлення і читання слів певної тематики.
- Поєднання слів у словосполучення, їх читання.
- Читання речень з цієї ж теми.
- Читання тематичних текстів (коротких віршиків) різного рівня складності.

Опрацювання кожної теми старшими дошкільниками доцільно здійснювати протягом двох занять, оскільки дитина має не лише прочитати те, що їй пропонується, а мати можливість розфарбувати, вирізати, скласти чи наклеїти, тобто зайнятися цікавим для неї видом діяльності. При цьому варто враховувати індивідуальний темп розвитку дитини і засвоєння нею нового матеріалу, а тому до читання речень і текстів слід переходити пізніше, після засвоєння нею механізму читання слів

і словосполучень. Заняття варто проводити з певною періодичністю, один-два рази на тиждень або частіше, якщо цього хоче дитина.

Дозвольте дітям читати вголос, навіть якщо їх п'ятеро – семеро чи й більше. Попросіть лише, щоб вони робили це не дуже голосно і не заважали іншим. Це дає можливість дитині бути природною, формує в неї впевненість у собі, водночас вчить працювати в колективі в дружній атмосфері. Окрім того, ви матимете можливість почути, хто як читає, які у кого виникають труднощі та вчасно прийти на допомогу.

Тривалість занять не повинна перевищувати 30 хвилин, оскільки виконання навіть цікавих для дитини завдань протягом тривалого часу може її стомити і спричинити невдоволення від пізнавальної діяльності. Однак, якщо дитина виявляє бажання, такі заняття можна трохи подовжувати. Тому дотримуйтеся міри у навантаженні дітей. Повірте, краще зберегти позитивне ставлення до процесу навчання читання, аніж добитися відразу високих результатів. Тривалість занять може бути й меншою, якщо дитина швидко впоралась із завданням.

На заняттях із навчання читання дошкільнята мають почуватися комфортно. Можна дозволити їм виконувати завдання не за столом, а сидючи на килимку чи в якомусь іншому місці кімнати. Якщо окремим дітям подобається розфарбовувати, варто дозволити їм розфарбовувати усе, що вони бажають, а не лише те, що обумовлено завданням. Якщо дитина повільна, не слід форсувати виконання завдань. Хай вона просувається властивим їй темпом. Не варто докоряти й картати дітей, якщо вони не змогли виконати завдання. Краще допоможіть впоратися з поставленим завданням, поступово дитина навчиться це робити самостійно.

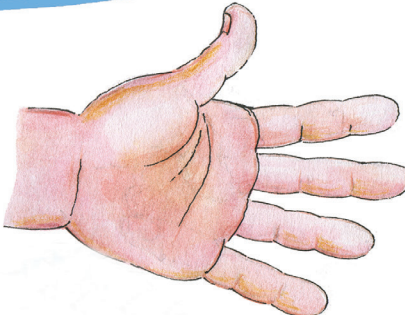

Зазвичай ігрові завдання приваблюють дітей. Однак, якщо цього не трапилося, доречно пошукати можливість для включення дитини в роботу. В жодному разі не варто примушувати дитину читати, бо це лише викликати спротив і обурення. Взагалі дуже важливо, щоб процес навчання читання супроводжували позитивні емоції. Інакше дитина швидко стомлюватиметься, відчуватиме дискомфорт, труднощі тощо. Не забувайте хвалити дошкільнят за їхні успіхи у виконанні завдань, висловлюйте радість і підтримку з цього приводу.

Пам'ятайте, що в житті дошкільнят – це перші заняття. Від того, які враження вони отримають від них, наскільки їм буде цікаво й приємно, залежатиме їхнє ставлення до навчання у подальшому житті.

**Бажаємо вам успіху!
Нехай ці ігрові завдання
принесуть радість вашим дітям,
а, отже, і вам!**

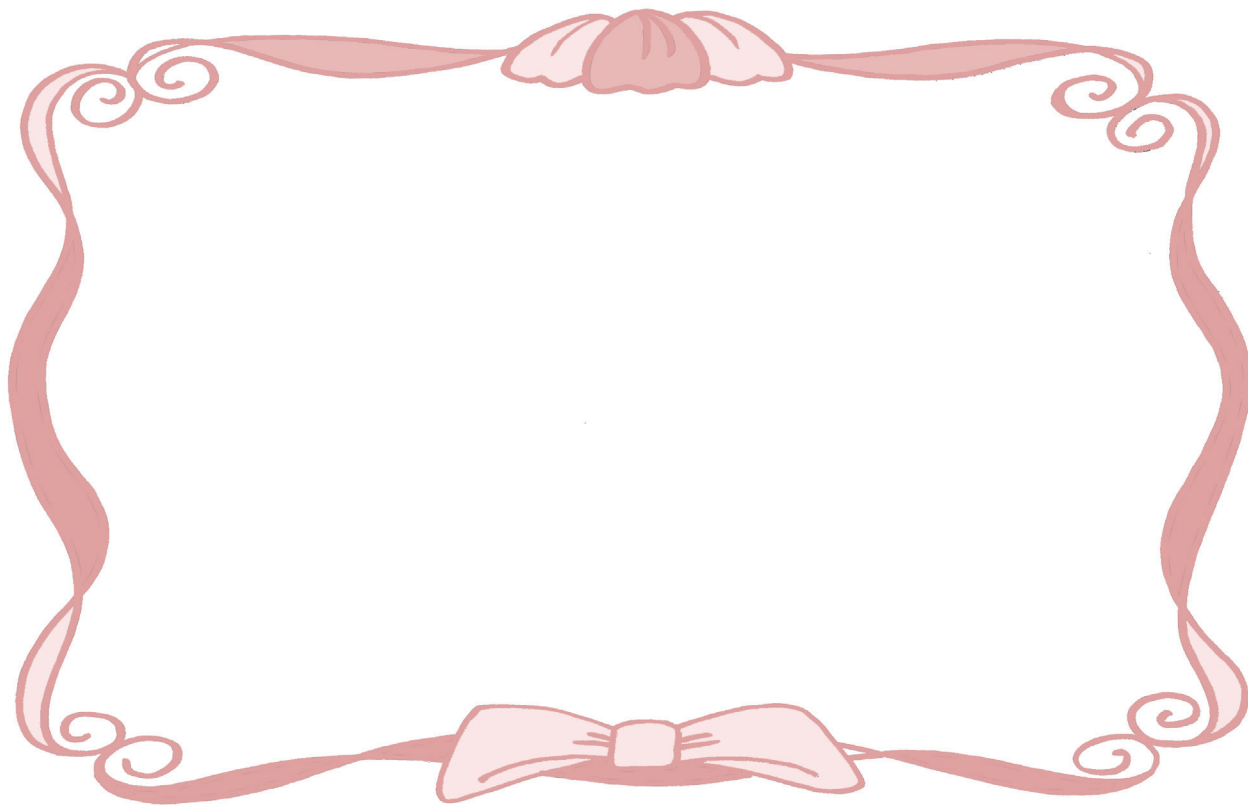

Наше тіло складається з певних частин, які мають особливі назви. Прочитай назви частин тіла і з'єднай їх із відповідною частиною тіла на малюнку.

		<p>бачать</p>
		<p>чує</p>
		
<p>відчуває смак</p>		<p>відчуває дотик</p>

Через п'ять органів сприйняття (очі, вуха, шкіру, ніс та язик) людина розпізнає світ. Спробуй відгадати, що робить кожен із органів. Виріж та наклеї надписи біля зображення відповідного органа чуття.

кругле обличчя

сірі очі

тонкі чорні брови

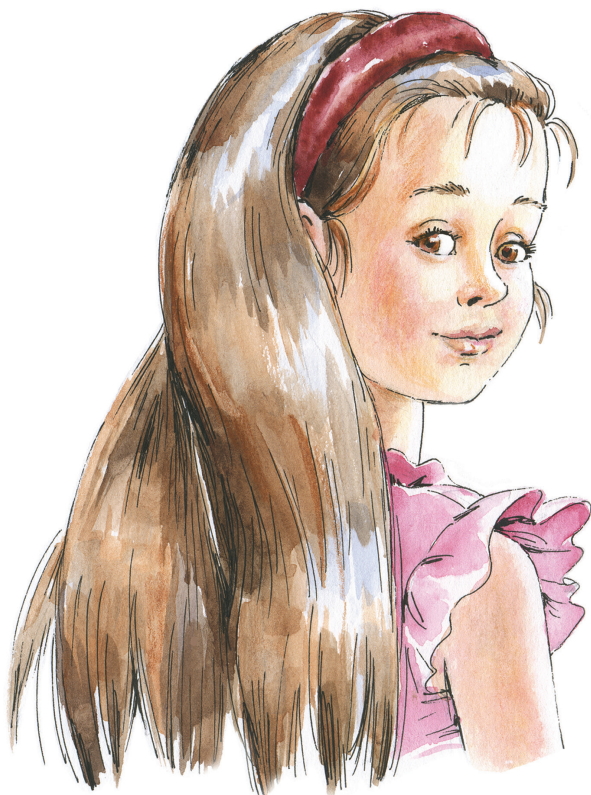
кирпатий ніс

тонкі червоні губи

коричневе волосся

Усі люди мають різну зовнішність. Прочитай словосполучення і намалюй людину з тими зовнішніми ознаками, які описано у словосполученнях.

**У Наталки
довге волосся.**

**Петрику на
ніс сіла муха.**

Знайди речення до кожного малюнка (з'єднай їх лінією).

**У слона болить нога,
Слон сьогодні шкутильга:**

**Гостював комар у нього,
Наступив йому на ногу.**

Г. Бойко

Тварини, як і люди, мають різні частини тіла.
Розфарбуй слоненя і прочитай про нього вірш.